

РЕЦЕНЗІЯ

Завідувача кафедри онкології та радіології Буковинського державного медичного університету, доктора медичних наук, доцента БОДЯКИ Володимира Юрійовича на дисертаційну роботу здобувачки МАРЧУК Ірини Василівни, на тему «Формування професійної готовності медичних сестер до діяльності в системі паліативної та хоспісної допомоги», подану до захисту у разову спеціалізовану вчену раду ДФ 76.600.084 Буковинського державного медичного університету МОЗ України, що утворена згідно з наказом ректора закладу вищої освіти Буковинського державного медичного університету № 30/Д від 27.05.2024 р. на підставі рішення Вченої ради БДМУ № 14 від 23.05.2024 року з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 223 «Медсестринство»

1. Актуальність теми дисертаційної роботи. Активний розвиток освіти в Україні стосується усіх сфер і напрямів підготовки медичних фахівців, зокрема, і сестер медичних на рівні до- та післядипломної освіти. Фактор їх позитивного професійного зростання закладається ще на додипломному рівні, а тому й важливо планомірно розкрити весь спектр їх професійних можливостей.

Дослідження, яке б присвячувалося формуванню компетентнісного потенціалу «ідеальної» сестри медичної паліативної та хоспісної служби, як ключового чинника професіоналізації у вітчизняній науці ще не проводилося. А це якнайкраще розкриває актуальність теми дисертаційної роботи, виявляє її затребуваність у жорсткій постмодерній дійсності. Особливо це дослідження є цінним в українських реаліях життя, оскільки воно передбачає не просто занурення високих побуджень «портретованого ідеалу» до сестринської практики паліативної та хоспісної допомоги з його «болями» і «стражданнями», а й вивірки, аналізу, відповідного корегування результатів та удосконалення проведеної роботи.

Тому дисертаційне дослідження І.В. Марчук, у якому наведено теоретичне узагальнення та здійснено нове вирішення наукової задачі, шляхом розробки на основі комплексного дослідження особливостей професійної готовності сестер медичних до діяльності в системі паліативної та хоспісної допомоги структурно-функціональної моделі психолого-педагогічних умов і засобів її

формування, а також впровадження елективного курсу «Паліативна та хоспісна допомога», є надзвичайно актуальним та своєчасним.

2. Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. Основні наукові результати представлені у 14 публікаціях та розкривають основний зміст дисертації. За матеріалами дисертації опубліковано 6 статей у фахових виданнях (у тому числі 2 – у журналі, що цитується в наукометричній базі Scopus), 7 тез доповідей у матеріалах наукових форумів (із них 2 – закордонні), 1 розділ у колективній монографії.

Зміст представлених публікацій повною мірою відображає викладені у дисертації основні положення та результати дослідження.

Дисертаційна робота є фрагментом науково-дослідної роботи кафедри психології та філософії Буковинського державного медичного університету на тему «Збереження здоров'я, виклики часу» (державна реєстрація № 0121U110023), у якій авторка є співвиконавцем.

3. Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. Дисертанткою вперше проведено дослідження рівня поінформованості сестер медичних, а також емпірично вивчено рівень їх готовності в системі паліативної та хоспісної допомоги у м. Чернівці та Чернівецької області.

Вперше розроблено структурно-функціональну модель формування професійної готовності сестер медичних до діяльності у сфері паліативної та хоспісної допомоги.

Авторкою вперше проаналізовано епідеміологію та коморбідність злякисних новоутворень на території Чернівецької області, як однієї з причин інкурабельних станів пацієнтів.

4. Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Робота виконана на сучасному науково-методичному рівні. Сформульовані дисертанткою наукові положення, заключення, висновки обґрунтовані

достатньою кількістю (153 респондентів та 63 пацієнтів) спостережень.

Використані у роботі методи дослідження адекватні поставленим завданням, вони є сучасними та інформативними.

Для статистичної обробки даних авторка застосувала сучасні комп'ютерні програми, що переконливо свідчить про достовірність отриманих результатів, а їх обговорення та висновки дозволяють стверджувати про достатній рівень обґрунтованості сформульованих дисертанткою наукових положень.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням, виконаним під керівництвом наукового керівника кандидат психологічних наук, доцента Тимофієвої Марини Пилипівни.

Авторкою самостійно визначені мета та завдання дослідження, проведено патентно-інформаційний пошук, проаналізовано літературу, виконані теоретичні, емпіричні дослідження.

Безпосередньо авторкою проведено статистичну обробку отриманих результатів дослідження, написано всі розділи дисертації, проведено аналіз та узагальнення отриманих результатів досліджень, сформульовано основні положення та висновки.

У наукових працях, що опубліковані в співавторстві, участь дисертантки є визначальною та полягає у виконанні відповідних досліджень, обробці та аналізі отриманих результатів.

6. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Теоретичне та практичне значення результатів завершеного дослідження є надзвичайно цінними для формування професійної готовності сестер медичних до діяльності у системі паліативної та хоспісної допомоги.

Зокрема авторкою проаналізовано історичні передумови і сучасний стан реалізації паліативної допомоги у зарубіжній та вітчизняній медицині.

Проведено теоретико-методологічний аналіз підходів вивчення проблеми професійної готовності сестер медичних до фахової діяльності у системі

паліативної допомоги.

Вивчено рівень та особливості прояву професійної готовності сестер медичних до діяльності в галузі паліативної та хоспісної допомоги.

Здійснено епідеміологічний аналіз поширеності та коморбідності зляканих новоутворень серед пацієнтів Північної Буковини, які можуть потребувати паліативного догляду.

Базуючись на отриманих результатах дослідження запропоновано структурно-функціональну модель психолого-педагогічних умов і засобів формування професійної готовності сестер медичних до діяльності в галузі паліативної та хоспісної допомоги.

Розроблено та апробовано елективний курс «Паліативна та хоспісна допомога» та оцінена його ефективність..

Результати дисертаційного дослідження впроваджені у практику і використовуються у роботі закладів охорони здоров'я м. Чернівців та Чернівецької області: (КНП ВМР «Вашківецька лікарня реабілітації та паліативної допомоги з поліклінічним відділенням», КНП «Сторожинецька багатoproфільна лікарня», КНП «Путильська багатoproфільна лікарня», ЦПМСД «Промінь здоров'я»), про що засвідчують відповідні акти впровадження.

Основні наукові положення використовуються в освітньому процесі навчальних закладів на додипломному та післядипломному рівнях (КЗВО «Рівненська медична академія», Чернівецький медичний фаховий коледж, Старобільський медичний фаховий коледж, Новоселицький медичний фаховий коледж), як у лекційних та і практичних заняттях.

7. Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації у практиці. Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що обгрунтовано роль професійних компетенцій медичної сестри у формуванні професійної готовності до роботи у паліативних відділеннях, можуть бути використані у навчальних закладах, на відділеннях післядипломної освіти, відділеннях паліативної та хоспісної допомоги,

амбулаторно-поліклінічних закладах. Також, для розробки навчальних і методичних матеріалів, інноваційних технологій професійної підготовки сестер медичних, підвищення їхньої кваліфікації.

8. Структура, зміст, форма та обсяг дисертації. Дисертаційна робота написана на 211 сторінках комп'ютерного тексту, державною мовою, доступно і зрозуміло. Чітко прослідковується основна ідея роботи, яка презентована у висновках.

Робота побудована за загальноприйнятою схемою, яка включає наступні розділи: анотацію, вступ, огляд літератури, матеріали та методи дослідження, два розділи, присвячені результатам власних досліджень, аналіз та узагальнення одержаних результатів, висновки, список літератури та додатки.

Першим структурним компонентом цієї роботи є «Анотація», яка викладена двома мовами: українською та англійською. У ній авторка презентувала основні результати, лаконічно узагальнила матеріал роботи та зазначила наукову новизну і практичне значення свого доробку.

У вступі дисертантка послідовно обґрунтувала актуальність обраної теми дисертації, сформувала мету, а також відповідно до мети завдання дослідження.

Стисло викладене наукове, теоретичне і практичне значення отриманих результатів. Показаний особистий внесок авторки. Представлені дані щодо оприлюднення результатів. Результати власних досліджень викладені у двох розділах дисертації.

Робота ілюстрована 31 таблицею, 29 рисунками. Список використаних джерел включає 275 найменувань наукових робіт, з яких 120 – кирилицею та 155 – латиницею, оформлених згідно вимог.

9. Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності. Комісія Буковинського державного медичного університету (голова комісії, д.мед.н., проф. Р.Є. Булик; відповідальний за перевірку робіт клінічного профілю, д.мед.н., проф. Ф.В. Гринчук) провела первинну експертизу на наявність плагіату та порушень академічної доброчесності у дисертаційній роботі І.В. Марчук.

Перевірка засвідчила унікальність (оригінальність) текстових даних у поданій роботі (96%), що дозволяє стверджувати відсутність порушень академічної доброчесності дисертаційної роботи у контексті літературних посилань щодо інших публікацій та інтернет-ресурсів.

10. Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації. У вступі авторка перераховує велику кількість авторів, які займалися подібною проблемою. Необхідно написати, наприклад, займалися багато авторів та у квадратних дужках перерахувати посилання на літературні джерела.

Мета досить велика та на мій погляд схожа на одне із завдань. Я радив би приблизно так написати: «Покращити стан підготовки медичних сестер для надання паліативної та хоспісної допомоги, шляхом розробки ...».

Огляд літератури складається з трьох підрозділів та аналізує стан проблеми, проте занадто великий, налічує 71 сторінку, містить таблиці та рисунки. Необхідно скоротити, щоб об'єм відповідав вимогам, шляхом конкретизації, забрати табличний матеріал та рисунки. Також, під назвою огляду літератури необхідно у дужках написати: «(огляд літератури)»

Розділ «Матеріал та методи емпіричного дослідження», включає дизайн та обґрунтування методів емпіричного дослідження, характеристику вибірки дослідження, епідеміологічний аналіз та коморбідність злякисних новоутворень у паліативній практиці.

Не зовсім зрозуміло чому цей розділ називається саме «Матеріал та методи емпіричного дослідження», а не має звичну назву – «Матеріал та методи дослідження», адже у ньому представлені, окрім того і статистичні методи дослідження. На мою думку, другий підрозділ другого розділу «Епідеміологічний аналіз і коморбідність злякисних новоутворень у паліативній практиці на прикладі популяції мешканців Північної Буковини» необхідно виокремити і зробити повноцінним розділом, до прикладу, з можливою назвою: «Оцінка чинників ризику злякисних новоутворень у паліативній практиці медичної сестри».

На мою думку другий підрозділ другого розділу треба перенести у розділи «Власних досліджень», а не у «Матеріали та методи емпіричних досліджень».

Кожен розділ повинен закінчуватися коротким резюме, списком Ваших праць. Кожен новий розділ починається з нової сторінки та коротким текстом, що Ви плануєте у ньому вивчити, а не зразу з підрозділу.

Підпис рис., у тексті, пишеться з маленької букви (див. рис. 3.1.1). не треба писати «див.». На мою думку таблицю 3.1.1 бажано назвати рисунком.

Таблиця 3.2.2 – не має відсотків бля кількості осіб, не має примітки з позначкою n під таблицею.

На рис. 3.2.4 бажано вказати силу кореляційного зв'язку. У таблицях 3.2.3, 3.3.2, 3.4.2 – не має відсотків бля кількості осіб.

Четвертий розділ дисертації присвячений сучасній стратегії професійної підготовки сестер медичних до діяльності у сфері паліативної допомоги. Даний розділ складається з трьох підрозділів. Перший підрозділ містить аналіз існуючих підходів до фасилітації процесів формування професійної готовності медичних сестер до діяльності у сфері паліативної допомоги. Даний підрозділ представлений у вигляді огляду літератури, тому його варто перенести у розділ дисертації «Огляд літератури».

Другий підрозділ присвячений моделюванню психолого-педагогічних умов і засобів формування професійної готовності медичних сестер до діяльності в галузі паліативної та хоспісної допомоги. Частина цього підрозділу містить інформацію, яка стосується огляду літератури, тому варто перенести її у відповідний розділ.

Далі переставлена модель, у вигляді схеми, психолого-педагогічних умов і засобів формування професійної готовності сестер медичних до діяльності у галузі паліативної та хоспісної допомоги.

Також, представлені результати анкетування респондентів, з метою емпіричного дослідження шляхів отримання належної професійної підготовки у сфері паліативної допомоги та основних труднощів розвитку цієї сфери.

Третій підрозділ стосується результатам перевірки ефективності

впровадження елективного курсу «Паліативна та хоспісна допомога» для здобувачів освітньої програми «Сестринська справа» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 223 Медсестринство. У даному підрозділі автор наводить особливості створеної робочої навчальної програми з «Паліативної та хоспісної допомоги», з урахуванням результатів проведених досліджень.

За допомогою ряду методик автором перевірено ефективність впровадження елективного курсу «Паліативна та хоспісна допомога».

У розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» автор проводить підсумок проведених досліджень, аналізує отримані дані та оцінює взаємозв'язок різних аспектів.

Висновки повністю витікають із змісту дисертаційної роботи та повністю відповідають завданням дослідження, тобто шести. Містять новизну, проте перевантажені словесним матеріалом та не мають цифрового підтвердження. Необхідно скоротити, шляхом конкретизації та підтвердити статистично доведеними результатами.

Загалом робота справляє гарне враження: актуальна, адекватно поставлені мета та завдання, вдало підібрані методики дослідження, змістовний вигляд результатів дослідження, вагома новизна роботи, що є свідченням зрілості авторки як перспективного науковця.

Дані зауваження у жодному разі не знижують наукової цінності роботи, є технічними, легко усуваються та, за переважною більшістю, носять рекомендаційний характер.

У процесі рецензування дисертаційної роботи виникли кілька запитань, на які, в порядку дискусії, було б бажано отримати відповіді:

1. Які основні проблеми з ціннісно-мотиваційним компонентом професійної готовності сестер медичних до роботи в сфері паліативної допомоги були виявлені у дослідженні?

2. Який метод статистичного аналізу використовувався для виявлення впливу віку, стажу роботи, освіти, особистісних якостей та мотивів на

професійну готовність сестер медичних до роботи у сфері паліативної допомоги?

3. Які нові можливості для навчання сестер медичних з'явилися завдяки цьому дослідженню?

4. Чому Ви у четвертому завданні використовуєте географічну назву - Північна Буковина, а не Чернівецька область.

11. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам постанови кабінету міністрів України від 12.01.2022 року № 44 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

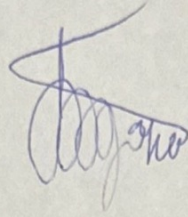
Дисертаційна робота Ірини Василівни Марчук, на тему «Формування професійної готовності медичних сестер до діяльності в системі паліативної та хоспісної допомоги» подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 223 «Медсестринство» є завершеною науковою працею, в ході виконання якої, на основі комплексного дослідження особливостей професійної готовності сестер медичних до діяльності в системі паліативної та хоспісної допомоги, розроблена структурно-функціональна модель психолого-педагогічних умов і засобів її формування, а також впроваджено елективний курс «Паліативна та хоспісна допомога».

За новизною, об'ємом досліджень, науково-методичним рівнем виконання, теоретичним та практичним значенням, дисертація повною мірою відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502 щодо здобуття ступеня доктора філософії та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 № 40, а її авторка Марчук Ірина Василівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 223 «Медсестринство».

Дисертація може бути апробована, а після внесення відповідних виправлень рекомендована до офіційного захисту.

Офіційний рецензент:

Завідувач кафедри
онкології та радіології
Буковинського державного
медичного університету
д.мед.н., доц.

Володимир БОДЯКА

Підпис <i>Бодяка</i>
<i>В</i> засвідчую:
Начальник відділу кадрів
Буковинського державного медичного університету

Львівська Леонідівська